ESAs 2016 72

07/04/2017

Κοινές κατευθυντήριες γραμμές

σχετικά με τα χαρακτηριστικά μιας βάσει κινδύνου εποπτικής προσέγγισης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και τα προς λήψη μέτρα όταν ασκείται εποπτεία ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου

Κατευθυντήριες γραμμές για την εποπτεία με βάση τον κίνδυνο

1. Κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα χαρακτηριστικά μιας βάσει κινδύνου εποπτικής προσέγγισης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και τα προς λήψη μέτρα όταν ασκείται εποπτεία ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου

Κατευθυντήριες γραμμές για την εποπτεία με βάση τον κίνδυνο

Καθεστώς των κατευθυντήριων γραμμών

Το παρόν έγγραφο περιέχει κοινές κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες εκδίδονται βάσει του άρθρου 16 και του άρθρου 56 πρώτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/78/ΕΚ της Επιτροπής· του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων)· και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών) - «οι κανονισμοί για τις ΕΕΑ». Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 των κανονισμών για τις ΕΕΑ, οι αρμόδιες αρχές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να συμμορφωθούν με τις κατευθυντήριες γραμμές.

Οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν την άποψη των ΕΕΑ σχετικά με τις ενδεδειγμένες εποπτικές πρακτικές στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας ή σχετικά με τον τρόπο ορθής εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας σε έναν συγκεκριμένο τομέα. Οι αρμόδιες αρχές προς τις οποίες απευθύνονται οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να συμμορφωθούν ενσωματώνοντάς τες δεόντως στις εποπτικές πρακτικές τους (π.χ. τροποποιώντας το νομικό τους πλαίσιο ή τις εποπτικές

διαδικασίες τους), συμπεριλαμβανομένων των σημείων στα οποία οι κοινές κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται κυρίως στα ιδρύματα.

Απαιτήσεις υποβολής στοιχείων και αναφορών

Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 των κανονισμών για τις ΕΕΑ, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να γνωστοποιήσουν στην αντίστοιχη ΕΕΑ εάν συμμορφώνονται ή προτίθενται να συμμορφωθούν **προς τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, ή άλλως να εκθέσουν τους λόγους της μη συμμόρφωσης, έως τις 07.06.2017 [δύο μήνες μετά την έκδοσή τους]. Εάν η προθεσμία γνωστοποίησης παρέλθει άπρακτη, η αντίστοιχη ΕΕΑ θεωρεί ότι οι αρμόδιες αρχές δεν συμμορφώνονται. Οι γνωστοποιήσεις πρέπει να αποστέλλονται, με την υποβολή του εντύπου που παρέχεται στην ενότητα 5 του παρόντος εγγράφου, στην ηλεκτρονική διεύθυνση [compliance@eba.europa.eu, jc_compliance@eiopa.europa.eu και compliance.jointcommittee@esma.europa.eu] με την επισήμανση «ESAs 2016 72». Οι γνωστοποιήσεις πρέπει να υποβάλλονται από πρόσωπα δεόντως εξουσιοδοτημένα να γνωστοποιούν τη συμμόρφωση εκ μέρους των αρμόδιων αρχών τους.**

Οι γνωστοποιήσεις δημοσιεύονται στους δικτυακούς τόπους των ΕΕΑ, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3.

Τίτλος I - Αντικείμενο, πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

Αντικείμενο

1. Στις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά μιας βάσει κινδύνου εποπτικής προσέγγισης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ), και τα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνουν οι αρμόδιες αρχές όταν ασκούν εποπτεία ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου, όπως απαιτείται από το άρθρο 48 παράγραφος 10 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849[1].

Πεδίο εφαρμογής

2. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές όπως ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, στο άρθρο 4 παράγραφος 2 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 και στο άρθρο 4 παράγραφος 3 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010.

3. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την αναθεώρηση και τη βελτίωση του οικείου βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ.

Ορισμοί

4. Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

• Ομάδα επιχειρήσεων (Cluster)	Ομάδα υποκείμενων σε αξιολόγηση επιχειρήσεων που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά.
• Αρμόδιες αρχές	Οι αρχές που είναι αρμόδιες να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις απαιτήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 όπως έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία[2].
• Επιχείρηση	Πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός όπως ορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.
• Εγγενής κίνδυνος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες /	Το επίπεδο κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας πριν από τη μείωση του κινδύνου.

[1] Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

[2] Βλέπε άρθρο 4 παράγραφος 2 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, άρθρο 4 παράγραφος 2 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 και άρθρο 4 παράγραφος 3 σημείο ii) του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1095/2010.

χρηματοδότησης της τρομοκρατίας («ΞΧ/ΧΤ»)	
• Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο	Προσέγγιση κατά την οποία οι αρμόδιες αρχές και οι υπόχρεες οντότητες εντοπίζουν, εκτιμούν και κατανοούν τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ στους οποίους εκτίθενται οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση και λαμβάνουν μέτρα ΚΞΧ/ΧΤ τα οποία είναι ανάλογα με αυτούς τους κινδύνους
• Βάσει κινδύνου εποπτεία για την ΚΞΧ/ΧΤ	Η βάσει κινδύνου προσέγγιση για την εποπτεία της ΚΞΧ/ΧΤ που αναφέρεται στο άρθρο 48 παράγραφος 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, όταν η ένταση και η συχνότητα της εποπτείας ΚΞΧ/ΧΤ των επιχειρήσεων καθορίζονται με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ που επηρεάζουν τις εν λόγω επιχειρήσεις.
• Μοντέλο εποπτείας με βάση τον κίνδυνο	Το σύνολο των διαδικασιών, των διεργασιών, των μηχανισμών και των πρακτικών ζητημάτων που επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να ασκούν τις εποπτικές εξουσίες τους σχετικά με την ΚΞΧ/ΧΤ κατά τρόπο που είναι ανάλογος με τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπιστεί.
• Κίνδυνος ΞΧ/ΧΤ	Η πιθανότητα πραγματοποίησης ΞΧ/ΧΤ και ο αντίκτυπος του. Ο κίνδυνος αναφέρεται στον εγγενή κίνδυνο.
• Παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ	Μεταβλητές οι οποίες, είτε μεμονωμένα είτε συνδυαστικά, ενδέχεται να αυξήσουν ή να μειώσουν τον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ.
• Προφίλ κινδύνου	Τα συνολικά χαρακτηριστικά (συμπεριλαμβανομένου του είδους και του επιπέδου) του εναπομείναντος κινδύνου μετά τη μείωση.
• Υποκείμενος σε αξιολόγηση	Οποιοσδήποτε τομέας ή υποτομέας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μιας επιχείρησης, ενός ομίλου ή μιας ομάδας επιχειρήσεων, κατηγοριοποιημένος σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζουν οι αρμόδιες αρχές.
• Απειλή	Η δυνητική βλάβη που προκαλείται από ένα πρόσωπο ή μια ομάδα ατόμων, ένα αντικείμενο ή μια δραστηριότητα. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων ΞΧ/ΧΤ, περιλαμβάνει τη δυνητική βλάβη που προκαλείται από εγκληματίες, τρομοκρατικές ομάδες και τους διαμεσολαβητές τους, τα κεφάλαιά τους,

καθώς και τις παρελθούσες, υφιστάμενες και μελλοντικές δραστηριότητες ΞΧ/ΧΤ.

Τίτλος ΙΙ – Απαιτήσεις σχετικά με την βάσει κινδύνου εποπτεία για την ΚΞΧ/ΧΤ

Εφαρμογή του μοντέλου εποπτείας με βάση τον κίνδυνο

Γενικά ζητήματα

5. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν τα ακόλουθα τέσσερα μέτρα στο πλαίσιο ενός αποτελεσματικού βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ:
   i. Μέτρο 1 – Εντοπισμός των παραγόντων κινδύνου ΞΧ/ΧΤ·
   ii. Μέτρο 2 – Αξιολόγηση κινδύνων·
   iii. Μέτρο 3 – Εποπτεία· και
   iv. Μέτρο 4 – Παρακολούθηση, επανεξέταση και επόμενες ενέργειες.
6. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι η εποπτεία με βάση τον κίνδυνο δεν αποτελεί μια εφάπαξ δραστηριότητα αλλά μια συνεχή και κυκλική διαδικασία.
7. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ομαδοποιήσουν επιχειρήσεις που δεν ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο, αλλά έχουν κοινά παρόμοια χαρακτηριστικά, σε «ομάδες επιχειρήσεων» και να τις εξετάζουν ως ένα ενιαίο «υποκείμενο σε αξιολόγηση». Παραδείγματα κοινών χαρακτηριστικών που ενδέχεται να έχουν οι επιχειρήσεις μιας ομάδας επιχειρήσεων είναι, μεταξύ άλλων, το μέγεθος, η φύση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, το είδος των πελατών που εξυπηρετούν, οι γεωγραφικοί τομείς ή οι τομείς δραστηριότητας και οι δίαυλοι παροχής των υπηρεσιών τους. Σε αυτή την περίπτωση, ορισμένα στοιχεία της διαδικασίας της εποπτείας με βάση τον κίνδυνο μπορούν να διεξαχθούν στο συλλογικό επίπεδο της ομάδας επιχειρήσεων, αντί στο επίπεδο κάθε επιμέρους επιχείρησης εντός της εν λόγω ομάδας.
8. Οι αρμόδιες αρχές που δημιουργούν ομάδες επιχειρήσεων θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι προϋποθέσεις και οι πρακτικές της ομαδοποίησης είναι κατάλληλες για τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με τις επιχειρήσεις της συγκεκριμένης ομάδας υποκείμενων σε αξιολόγηση. Οι αρμόδιες αρχές δεν θα πρέπει κανονικά να ομαδοποιούν ομίλους, αλλά αντίθετα να αντιμετωπίζουν τις επιχειρήσεις που αποτελούν μέρος του ίδιου χρηματοπιστωτικού ομίλου ως ένα «υποκείμενο σε αξιολόγηση».
9. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή γνωρίζει, ή έχει βάσιμες υπόνοιες, ότι ο κίνδυνος που συνδέεται με μια επιμέρους επιχείρηση μιας ομάδας επιχειρήσεων διαφέρει σημαντικά από τον κίνδυνο που συνδέεται με άλλες επιχειρήσεις της ομάδας, για παράδειγμα επειδή οι πραγματικοί δικαιούχοι της επιχείρησης είναι πρόσωπα αμφίβολης ακεραιότητας, ή επειδή το πλαίσιο εσωτερικού ελέγχου της επιχείρησης είναι ανεπαρκές, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να αφαιρεί την εν λόγω επιχείρηση από την ομάδα επιχειρήσεων και να την αξιολογεί είτε μεμονωμένα είτε στο πλαίσιο μιας ομάδας επιχειρήσεων με παρόμοιο επίπεδο κινδύνου.

Αναλογικότητα

10. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να τηρούν την αναλογικότητα κατά την άσκηση εποπτείας στους υποκείμενους σε αξιολόγηση για τους σκοπούς της ΚΞΧ/ΧΤ. Η έκταση των πληροφοριών που ζητούνται, καθώς και η συχνότητα και η ένταση της εποπτικής εμπλοκής και του διαλόγου με την επιχείρηση θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη φύση και το μέγεθος της επιχείρησης και να είναι ανάλογες με τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπιστεί.

11. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αναγνωρίζουν ότι το μέγεθος ή η συστημική σημασία μιας επιχείρησης μπορεί να μην είναι από μόνη της ενδεικτική του βαθμού έκθεσής της σε κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ· μπορεί κάλλιστα μικρές επιχειρήσεις που δεν είναι συστημικά σημαντικές να ενέχουν υψηλό κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ.

Συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές

12. Στο πεδίο εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας τους, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν αμελλητί όλες τις σχετικές πληροφορίες για να διασφαλίζουν την αποτελεσματική εποπτεία των υποκείμενων σε αξιολόγηση για τους σκοπούς της ΚΞΧ/ΧΤ. Όταν οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση δραστηριοποιούνται σε διασυνοριακή βάση, η συνεργασία θα πρέπει να εκτείνεται και στις αρμόδιες αρχές των άλλων κρατών μελών και, κατά περίπτωση, στις αρμόδιες αρχές τρίτων χωρών.

13. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν όλα τα μέτρα και μέσα συνεργασίας και συντονισμού που έχουν στη διάθεσή τους, περιλαμβανομένων όσων εφαρμόζονται από τα οικεία κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 48 παράγραφος 4, του άρθρου 48 παράγραφος 5 και του άρθρου 49 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849.

Μέτρο 1: Εντοπισμός των παραγόντων κινδύνου ΞΧ/ΧΤ

Γενικά ζητήματα

14. Όταν εφαρμόζουν μοντέλο εποπτείας με βάση τον κίνδυνο, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει καταρχάς να εντοπίζουν τους παράγοντες κινδύνου που θα επηρεάσουν τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ στους οποίους εκτίθεται ο υποκείμενος σε αξιολόγηση.

15. Η έκταση και το είδος των πληροφοριών που ζητούνται θα πρέπει να είναι ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος της δραστηριότητας του υποκείμενου σε αξιολόγηση. Επίσης, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το προφίλ κινδύνου του όπως προσδιορίζεται με βάση τις προηγούμενες εκτιμήσεις κινδύνου, εφόσον υπάρχουν, και το πλαίσιο λειτουργίας του υποκείμενου σε αξιολόγηση, όπως η φύση του τομέα στον οποίον ανήκει ο υποκείμενος σε αξιολόγηση. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καθορίσουν ποιες πληροφορίες θα απαιτούν σε κάθε περίπτωση, να απαιτούν παρόμοιες πληροφορίες για συγκρίσιμους υποκείμενους σε αξιολόγηση και να εξετάσουν ποιο είδος πληροφορίας θα ενεργοποιεί το αίτημα για εκτενέστερες και διεξοδικότερες πληροφορίες.

16. Κατά τον εντοπισμό των παραγόντων κινδύνου ΞΧ/ΧΤ, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να βασίζονται στις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σύμφωνα με το άρθρο 17 και το άρθρο 18 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την απλουστευμένη και την αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τους παράγοντες που θα πρέπει να εξετάζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά την αξιολόγηση του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ που συνδέεται με τις επιμέρους επιχειρηματικές σχέσεις και τις περιστασιακές συναλλαγές.

Πηγές πληροφόρησης

17. Όπου είναι εφικτό, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εντοπίζουν τους παράγοντες κινδύνου με βάση πληροφορίες που προέρχονται από διάφορες πηγές. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να καθορίζουν το είδος και το πλήθος των πηγών ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες πηγές πληροφόρησης και να λαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωσή τους, όταν κρίνεται απαραίτητο.

18. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εξετάζουν πάντοτε:

- την υπερεθνική εκτίμηση κινδύνου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·
- τη γνώμη των ΕΕΑ σχετικά με τον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ που επηρεάζει τη χρηματοπιστωτική αγορά·
- πληροφορίες από την εθνική κυβέρνηση και τις ξένες κυβερνήσεις, κατά περίπτωση, όπως η εθνική εκτίμηση κινδύνου·
- πληροφορίες από τους επόπτες, όπως κατευθυντήριες οδηγίες και σχετικά πορίσματα από την εποπτική δράση, όπως σημειώσεις για το αρχείο, πληροφορίες που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης, αδειοδότησης ή του

μηχανισμού διαβατηρίου, επιτόπιων ελέγχων, εποπτείας εξ αποστάσεως (off-site supervision) και ενέργειες επιβολής της νομοθεσίας·

Όταν άλλες αρμόδιες αρχές, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, διαθέτουν σχετικές πληροφορίες, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν δίαυλοι που καθιστούν δυνατή την ανταλλαγή αυτών των πληροφοριών και ότι η ανταλλαγή τους μπορεί να πραγματοποιείται εγκαίρως. Το ίδιο ισχύει επίσης για τις πληροφορίες τις οποίες έχει στη διάθεσή της η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα μέσω του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού·

- τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις τις οποίες εκδίδει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849· και
- τις πληροφορίες από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, όπως αναφορές απειλών, προειδοποιήσεις και τυπολογίες.

19. Άλλες πηγές πληροφόρησης τις οποίες μπορούν να εξετάζουν οι αρμόδιες αρχές είναι οι ακόλουθες:

- πληροφορίες από επαγγελματικές ενώσεις του κλάδου, όπως τυπολογίες και πληροφορίες σχετικά με αναδυόμενους κινδύνους·
- πληροφορίες από την κοινωνία των πολιτών, όπως δείκτες αντίληψης διαφθοράς·
- πληροφορίες από διεθνείς φορείς καθορισμού προτύπων, όπως αμοιβαίες αξιολογήσεις των καθεστώτων ΚΞΧ/ΧΤ, καταπολέμησης της διαφθοράς και φορολόγησης των χωρών·
- δημόσιες πηγές πληροφόρησης, όπως αναφορές σε εφημερίδες·
- πληροφόρηση από εμπορικούς οργανισμούς, όπως εκθέσεις κινδύνου και πληροφοριών· και
- πληροφορίες από ακαδημαϊκά ιδρύματα

Εγχώριοι παράγοντες κινδύνου

20. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να έχουν επαρκή γνώση, επίγνωση και κατανόηση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπιστεί σε εθνικό επίπεδο προκειμένου να εντοπίσουν τους παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με τις εγχώριες χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες των υποκείμενων σε αξιολόγηση.

21. Σε αυτό το πλαίσιο, και με βάση τις πηγές που περιγράφονται στις παραγράφους 17-19, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να κατανοούν, μεταξύ άλλων:

    - το είδος και την έκταση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που συνδέεται με βασικά αδικήματα που διαπράττονται σε εγχώριο επίπεδο·
    - την έκταση της νομιμοποίησης των εσόδων από βασικά αδικήματα που διαπράττονται στο εξωτερικό·

- την έκταση και το επίπεδο υποστήριξης των τρομοκρατικών δραστηριοτήτων και ομάδων στο εσωτερικό της χώρας·
- συναφείς τυπολογίες ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπίσει οι ΜΧΠ και άλλες δημόσιες αρχές ή ιδιωτικές οντότητες.

Ξένοι παράγοντες κινδύνου

22. Όταν ο υποκείμενος σε αξιολόγηση διατηρεί σημαντικούς δεσμούς με άλλα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες με αποτέλεσμα να εκτίθεται σε κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με τις εν λόγω άλλες χώρες, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εντοπίζουν αυτούς τους κινδύνους. Σημαντικοί δεσμοί υπάρχουν, μεταξύ άλλων, όταν:
    - η επιχείρηση διατηρεί σημαντικές επιχειρηματικές σχέσεις με αντισυμβαλλόμενους που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες·
    - η επιχείρηση αποτελεί μέρος ενός χρηματοπιστωτικού ομίλου ο οποίος εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα·
    - ο πραγματικός δικαιούχος της επιχείρησης εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα· και
    - υπάρχουν οποιοιδήποτε άλλοι συναφείς δεσμοί με άλλο κράτος μέλος ή τρίτη χώρα, που συνεπάγονται ότι η επιχείρηση εκτίθεται στους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με την εν λόγω χώρα.
23. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν εύλογα μέτρα για να αποκτούν επαρκή γνώση, επίγνωση και κατανόηση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με αυτά τα κράτη μέλη ή τις τρίτες χώρες και που ενδέχεται να επηρεάσουν τις δραστηριότητες τις οποίες διεξάγουν οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση. Για τον σκοπό αυτόν, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εντοπίζουν τους παράγοντες κινδύνου σύμφωνα με αυτά που περιγράφονται στις παραγράφους 20 έως 21 για καθένα από τα εν λόγω κράτη μέλη ή τρίτες χώρες.
24. Όταν εντοπίζουν τρίτες χώρες με στρατηγικές ανεπάρκειες στα οικεία εθνικά καθεστώτα ΚΞΧ/ΧΤ, που ενέχουν σημαντικές απειλές για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να έχουν υπόψη τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις τις οποίες έχει εκδώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, καθώς και να λαμβάνουν υπόψη τις δημόσιες ανακοινώσεις που έχουν εκδώσει σχετικοί διεθνείς φορείς καθορισμού προτύπων, όπως η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), η MoneyVal ή άλλοι περιφερειακοί φορείς κατά το πρότυπο της FATF.

Παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ για ολόκληρο τον τομέα

25. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να κατανοούν επαρκώς τους παράγοντες κινδύνου που είναι συναφείς με κάθε χρηματοπιστωτικό τομέα και υποτομέα, όπως τα πιστωτικά ιδρύματα, οι χρηματιστηριακές εταιρείες, οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, τα ιδρύματα πληρωμών, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος ή οι εταιρείες ασφάλισης ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να κατανοούν τον τρόπο οργάνωσης κάθε υποτομέα, και τους κινδύνους που συνδέονται με τα κοινά

χαρακτηριστικά, όπως το είδος των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, τους χρησιμοποιούμενους διαύλους παροχής υπηρεσιών και το είδος των πελατών που εξυπηρετούν.

26. Προκειμένου οι αρμόδιες αρχές να κατανοήσουν τους παράγοντες κινδύνου του εκάστοτε τομέα και υποτομέα, θα πρέπει να βασίζονται σε υψηλού επιπέδου επισκόπηση των πληροφοριών που αποκτούν από επιχειρήσεις ενός συγκεκριμένου χρηματοπιστωτικού τομέα ή υποτομέα σχετικά με τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ τους οποίους αντιμετωπίζουν. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν εν συνεχεία να εντοπίζουν τα κοινά σημεία σε κάθε επιμέρους χρηματοπιστωτικό υποτομέα και στον χρηματοπιστωτικό τομέα συνολικά.

Πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ σε επίπεδο υποκείμενου σε αξιολόγηση

27. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να συγκεντρώσουν επαρκείς, συναφείς και αξιόπιστες πληροφορίες για να κατανοήσουν συνολικά τα εξής στοιχεία που αφορούν τον υποκείμενο σε αξιολόγηση:

    - τους εγγενείς παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ και
    - τους παράγοντες που μειώνουν τον εγγενή κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ.

28. Όταν ο υποκείμενος σε αξιολόγηση είναι επιχείρηση, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει για τον σκοπό αυτό να συλλέγουν πληροφορίες μεταξύ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ενδεικτικά:

    - η κυριότητα και η εταιρική δομή, λαμβανομένου υπόψη του αν ο υποκείμενος σε αξιολόγηση αποτελεί διεθνές, ξένο ή εγχώριο ίδρυμα, μητρική εταιρεία, θυγατρική, υποκατάστημα ή άλλου είδους εγκατάσταση, καθώς και το επίπεδο πολυπλοκότητας και διαφάνειας της οργάνωσης και της δομής του·
    - η φήμη και η ακεραιότητα των ανώτερων διοικητικών στελεχών, των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των σημαντικών μετόχων·
    - η φύση και η πολυπλοκότητα των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών και των δραστηριοτήτων και συναλλαγών που εκτελούνται·
    - οι χρησιμοποιούμενοι δίαυλοι παροχής υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της παροχής δωρεάν υπηρεσιών και της χρήσης πρακτόρων ή μεσαζόντων·
    - τα είδη των πελατών που εξυπηρετούνται·
    - η γεωγραφική περιοχή των επιχ**ειρηματικών δραστηριοτήτων, ειδικότερα όταν** διεξάγονται σε τρίτες χώρες υψη**λού κινδύνου**[3]**, καθώς και, κατά περίπτωση, οι** χώρες καταγωγής ή εγκατάστα**σης σημαντικού μέρους του υποκείμενου σε** αξιολόγηση·

[3] Για πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες που πρέ**πει να εξετάζονται για την εκτίμηση του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ που** συνδέεται με δικαιοδοσίες, ανατρέξτε στις κοινές κατευθ**υντήριες γραμμές σύμφωνα με το άρθρο 17 και το άρθρο 18** παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την **απλουστευμένη και την αυξημένη δέουσα επιμέλεια ως προς** τον πελάτη και τους παράγοντες τους οποίους θα **πρέπει να εξετάζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι** χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά την εκτίμηση **του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες** δραστηριότητες και του κινδύνου χρηματοδότησης της τρ**ομοκρατίας που συνδέεται με τις επιμέρους επιχειρηματικές** σχέσεις και τις περιστασιακές συναλλαγές.

- η ποιότητα των ρυθμίσεων και των δομών εσωτερικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών του εσωτερικού ελέγχου και της κανονιστικής συμμόρφωσης, του επιπέδου συμμόρφωσης με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις για την ΚΞΧ/ΧΤ και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και διαδικασιών για την ΚΞΧ/ΧΤ στον βαθμό που τα στοιχεία αυτά είναι ήδη γνωστά·
- η επικρατούσα «εταιρική κουλτούρα», ειδικότερα η «κουλτούρα συμμόρφωσης» και η κουλτούρα διαφάνειας και εμπιστοσύνης στις σχέσεις με τις αρμόδιες αρχές·
- άλλες πτυχές προληπτικής εποπτείας και γενικοί παράμετροι, όπως τα έτη λειτουργίας, η επάρκεια ρευστότητας ή η κεφαλαιακή επάρκεια.

29. Αυτές οι πληροφορίες μπορεί να προέρχονται από τη συνολική προληπτική εποπτεία και να λαμβάνουν υπόψη, κατά περίπτωση, πληροφορίες προληπτικής εποπτείας οι οποίες αποκτήθηκαν στο πλαίσιο του ενιαίου μηχανισμού εποπτείας[4]. Ωστόσο, μπορεί να ενδείκνυται η συλλογή αυτών των πληροφοριών, ειδικά σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ήδη στα αρχεία των αρμόδιων αρχών.

30. Όταν οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση είναι μέρος ομάδας επιμέρους επιχειρήσεων, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εντοπίζουν συναφείς παράγοντες με βάση αυτούς που αναφέρονται στην παράγραφο 27 για να χαρακτηρίσουν την ομάδα επιχειρήσεων ως σύνολο. Με τον τρόπο αυτόν, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να αιτιολογήσουν τις αποφάσεις τους σχετικά με το προφίλ κινδύνου που αποδίδουν στην ομάδα επιχειρήσεων. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει επίσης να εξετάζουν τα αποτελέσματα των προηγούμενων εποπτικών δράσεων όσον αφορά τις επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στην εν λόγω ομάδα.

[4] Βλέπε άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2013 του Συμβουλίου της 15ης Οκτωβρίου 2013 για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 287, της 29.10.2013, σ. 63).

Μέτρο 2: Αξιολόγηση κινδύνων

31. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διαμορφώνουν μια ολιστική άποψη των παραγόντων κινδύνου ΞΧ/ΧΤ τους οποίους εντόπισαν στο μέτρο 1 και οι οποίοι, από κοινού, θα αποτελέσουν τη βάση για την αξιολόγηση κινδύνου του υποκείμενου σε αξιολόγηση.

32. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εκτιμήσουν τον βαθμό στον οποίο οι παράγοντες εγγενούς κινδύνου του μέτρου 1 επηρεάζουν τον υποκείμενο σε αξιολόγηση και τον βαθμό στον οποίο τα συστήματα και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί για την ΚΞΧ/ΧΤ του υποκείμενου σε αξιολόγηση είναι επαρκή για την αποτελεσματική μείωση των εγγενών κινδύνων ΞΧ/ΧΤ στους οποίους εκτίθεται. Τα συστήματα και οι ελεγκτικοί μηχανισμοί για την ΚΞΧ/ΧΤ περιλαμβάνουν τουλάχιστον όσα αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849, συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σχεδιασμού των προϊόντων που περιορίζουν την έκθεση σε ΞΧ/ΧΤ, καθώς και ευρύτερες ρυθμίσεις διακυβέρνησης και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου, συμπεριλαμβανομένης της συνολικής νοοτροπίας όσον αφορά τον κίνδυνο.

Στάθμιση των παραγόντων εγγενούς κινδύνου και των παραγόντων μείωσης του κινδύνου

33. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αποφασίσουν να σταθμίσουν με διαφορετικό τρόπο τους παράγοντες κινδύνου και τους παράγοντες μείωσής τους, ανάλογα με τη σχετική σημασία τους.

34. Κατά τη στάθμιση των παραγόντων εγγενούς κινδύνου και των παραγόντων μείωσης του κινδύνου, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να προβαίνουν σε τεκμηριωμένη κρίση σχετικά με τη σημασία των διαφόρων παραγόντων σε σχέση με ένα συγκεκριμένο υποκείμενο σε αξιολόγηση. Η στάθμιση που αποδίδεται στους επιμέρους παράγοντες μπορεί να διαφέρει ανά υποκείμενο αξιολόγησης, αλλά οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να χρησιμοποιούν παρόμοιους παράγοντες για παρόμοιους υποκείμενους σε αξιολόγηση.

35. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η στάθμιση δεν επηρεάζεται αδικαιολόγητα από έναν μόνο παράγοντα και ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι παράγοντες που προσδιορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2015/849 ή στην εθνική νομοθεσία ως παράγοντες που πάντοτε παρουσιάζουν υψηλό κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

36. Κατά την αξιολόγηση, θα πρέπει να δίδεται μεγαλύτερη βαρύτητα σε ουσιώδεις ανεπάρκειες που ενδέχεται να επηρεάσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα των προληπτικών μέτρων για την ΚΞΧ/ΧΤ σε σύγκριση με τις μεσαίου βαθμού ή ήσσονος σημασίας ανεπάρκειες.

Προφίλ κινδύνου και κατηγοριοποίηση των υποκείμενων σε αξιολόγηση

37. Ο συνδυασμός της αξιολόγησης του επιπέδου του εγγενούς κινδύνου και των επιπτώσεων των παραγόντων μείωσης του κινδύνου στο επίπεδο του εγγενούς κινδύνου θα πρέπει να καταλήγει στην απόδοση ενός συνολικού προφίλ κινδύνου για τον υποκείμενο σε

αξιολόγηση, προκειμένου να διευκολύνεται η σύγκριση μεταξύ των υποκείμενων σε αξιολόγηση και να αιτιολογείται η δράση που αναλαμβάνουν στο μέτρο 3. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να χρησιμοποιούν την επαγγελματική κρίση τους για να επαληθεύουν τα αποτελέσματα της συνολικής αξιολόγησης κινδύνων και να τα διορθώνουν εάν κρίνεται απαραίτητο.

38. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αποφασίζουν σχετικά με τον καταλληλότερο τρόπο κατηγοριοποίησης των προφίλ κινδύνου των υποκείμενων σε αξιολόγηση· παρότι πολλές αρμόδιες αρχές ταξινομούν τους υποκείμενους σε αξιολόγηση ως υψηλού, μεσαίου ή χαμηλού κινδύνου, είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν και άλλες κατηγοριοποιήσεις, όπως για παράδειγμα υψηλού, μεσαίου-υψηλού, μεσαίου-χαμηλού, χαμηλού κινδύνου.

39. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να κοινοποιούν στους υποκείμενους σε αξιολόγηση τόσο την κατηγοριοποίηση όσο και τους λόγους στους οποίους βασίζεται.

40. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η κατηγοριοποίηση των υποκείμενων σε αξιολόγηση ως προς τον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ μπορεί να διαφέρει από τις κατηγορίες στις οποίες κατατάσσονται οι ίδιοι υποκείμενοι σε αξιολόγηση ως προς τον ευρύτερο κίνδυνο αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς ή για σκοπούς προληπτικής εποπτείας.

Μέτρο 3: Εποπτεία

41. Η αξιολόγηση των κινδύνων θα πρέπει να αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη μιας εποπτικής στρατηγικής για κάθε υποκείμενο σε αξιολόγηση και για τον εποπτευόμενο τομέα συνολικά.

Επιμέρους εποπτικά σχέδια για την ΚΞΧ/ΧΤ

42. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να κατανέμουν εποπτικούς πόρους σε κάθε υποκείμενο σε αξιολόγηση κατά τρόπο ανάλογο με το προφίλ κινδύνου του εκάστοτε υποκείμενου σε αξιολόγηση.

43. Ορισμένα παραδείγματα μεθόδων με τις οποίες οι αρμόδιες αρχές μπορούν να προσαρμόσουν την προσέγγισή τους είναι οι ακόλουθες:

    - προσαρμογή της φύσης της εποπτείας, για παράδειγμα, με προσαρμογή της αναλογίας της επιτόπιας εποπτείας προς την εξ' αποστάσεως εποπτεία εκτός εγκαταστάσεων. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η εποπτεία εξ αποστάσεως είναι απίθανο να επαρκεί από μόνη της για περιπτώσεις υψηλότερου κινδύνου·
    - προσαρμογή της έμφασης της εποπτείας, για παράδειγμα εστιάζοντας στη διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, ή σε συγκεκριμένες πτυχές των διαδικασιών της ΚΞΧ/ΧΤ, όπως η ταυτοποίηση του πελάτη, η αξιολόγηση των κινδύνων, η συνεχής παρακολούθηση των συναλλαγών και η υποβολή αναφορών·
    - προσαρμογή της συχνότητας της εποπτείας, για παράδειγμα με τη λιγότερο συχνή παρακολούθηση βασικών δεικτών όταν μειώνονται οι κίνδυνοι· και
    - προσαρμογή της έντασης και της παρεμβατικότητας της εποπτείας, για παράδειγμα με τον προσδιορισμό, ανάλογα με τον κίνδυνο, της έκτασης της επανεξέτασης φακέλων πελατών, του δειγματοληπτικού ελέγχου των συναλλαγών και των αναφορών ύποπτων συναλλαγών που διεξάγονται με επιτόπιους ελέγχους. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι η επανεξέταση που βασίζεται μόνο σε αξιολόγηση των πολιτικών και διαδικασιών και όχι στην εφαρμογή τους, είναι απίθανο να επαρκεί σε περιπτώσεις υψηλότερου κινδύνου.

44. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση οι οποίοι συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ υπόκεινται σε συχνότερη και περισσότερο παρεμβατική εποπτεία. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις περιλαμβάνονται σε κάποια ομάδα επιχειρήσεων για τους σκοπούς της αξιολόγησης των κινδύνων.

45. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αναγνωρίζουν ότι οι επιχειρήσεις που εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα κινδύνου ΞΧ/ΧΤ ενδέχεται να μην είναι συστημικά σημαντικές. Ως εκ τούτου, όταν αποφασίζουν σχετικά με την καταλληλότερη εποπτική δράση για την ΚΞΧ/ΧΤ, οι αρμόδιες αρχές δεν θα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στις εκτιμήσεις τους στο πλαίσιο προληπτικής εποπτείας, ούτε θα πρέπει να εξετάζουν μόνο τις συστημικά σημαντικές

επιχειρήσεις. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι ενδέχεται να μην είναι ενδεδειγμένη η εξαγωγή συμπερασμάτων, για τους σκοπούς εποπτείας της ΚΞΧ/ΧΤ, από το επίπεδο του κινδύνου που άπτεται της προληπτικής εποπτείας ή του κινδύνου αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς, είτε είναι υψηλός είτε χαμηλός.

46. Εάν εντοπιστεί κάποιος νέος κίνδυνος κατά τη διάρκεια ενός επιτόπιου ελέγχου ή της εποπτείας εξ' αποστάσεως, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αντιδρούν κατάλληλα και έγκαιρα. Σε αυτό μπορεί να περιλαμβάνεται η μεταβολή του αρχικού εποπτικού σχεδίου για την ΚΞΧ/ΧΤ, προκειμένου να αποτυπώνονται καλύτερα οι κίνδυνοι ΞΧ/ΧΤ στους οποίους εκτίθενται οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να τεκμηριώνουν επαρκώς τυχόν μεταβολές στο εποπτικό σχέδιο για την ΚΞΧ/ΧΤ.

Συνολικό εποπτικό σχέδιο για την ΚΞΧ/ΧΤ

47. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να χρησιμοποιούν τις εκτιμήσεις κινδύνων που έχουν διενεργήσει για τους υποκείμενους σε αξιολόγηση, καθώς και την ευρύτερη κατανόηση του κινδύνου ΞΧ/ΧΤ στον οποίο εκτίθεται ο τομέας τους, ώστε να εκτιμούν τον βαθμό στον οποίο ο παράγοντας αυτός θέτει σε κίνδυνο τους στόχους τους, και να κατανέμουν αντίστοιχα τους εποπτικούς πόρους στην εποπτεία της ΚΞΧ/ΧΤ. Στη συνέχεια, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να αποφασίσουν σχετικά με τη συνολική εποπτική στρατηγική.

48. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν επαρκείς διαθέσιμοι πόροι για την εφαρμογή της εποπτικής στρατηγικής για όλες τις υπόχρεες οντότητες.

49. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ισορροπία μεταξύ όλων των επιμέρους εποπτικών σχεδίων για την ΚΞΧ/ΧΤ που έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να τα συντονίζουν με το συνολικό εποπτικό σχέδιο για την ΚΞΧ/ΧΤ, το οποίο θα πρέπει να είναι αντίστοιχο των συνολικών κινδύνων ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπιστεί.

Εκπαίδευση

50. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το προσωπικό με άμεσες ή έμμεσες αρμοδιότητες ΚΞΧ/ΧΤ έχει δέουσα γνώση και κατανόηση του εφαρμοστέου νομικού και κανονιστικού πλαισίου για την ΚΞΧ/ΧΤ και είναι κατάλληλα ειδικευμένο και καταρτισμένο για την άσκηση ορθής κρίσης.

51. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να παρέχουν εκπαίδευση στους επόπτες τους σχετικά με την πρακτική εφαρμογή του βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ, ώστε οι επόπτες να είναι σε θέση να διεξάγουν τη βάσει κινδύνου εποπτεία της ΚΞΧ/ΧΤ κατά τρόπο αποτελεσματικό και συνεπή. Μεταξύ άλλων, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι επόπτες είναι σε θέση:

    - να κατανοούν τον βαθμό διακριτικής ευχέρειας του υποκείμενου σε αξιολόγηση κατά την αξιολόγηση και μείωση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ·
    - να αξιολογούν την ποιότητα της αξιολόγησης κινδύνου του υποκείμενου σε αξιολόγηση· και
    - να αξιολογούν την επάρκεια, την αναλογικότητα και την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και διαδικασιών ΚΞΧ/ΧΤ του υποκείμενου σε αξιολόγηση και τις ευρύτερες ρυθμίσεις διακυβέρνησης και εσωτερικού ελέγχου σε σχέση με την ιδία αξιολόγηση κινδύνων του υποκείμενου σε αξιολόγηση.

52. Η εκπαίδευση θα πρέπει να προσαρμόζεται απολύτως στις αρμοδιότητες ΚΞΧ/ΧΤ του σχετικού προσωπικού και μπορεί να περιλαμβάνει μαθήματα κατάρτισης, προσλήψεις και «μάθηση στην πράξη». Οι αρμόδιες αρχές μπορεί επίσης να ωφεληθούν από την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των αρμόδιων αρχών και άλλων σχετικών με την ΚΞΧ/ΧΤ αρχών.

53. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η εμπειρογνωμοσύνη του προσωπικού όσον αφορά την ΚΞΧ/ΧΤ παραμένει επίκαιρη και συναφής, και περιλαμβάνει τη δέουσα επίγνωση των αναδυόμενων κινδύνων.

Μέτρο 4: Παρακολούθηση και επόμενες ενέργειες

Επικαιροποίηση της αξιολόγησης κινδύνου και του εποπτικού σχεδίου δράσης (μέτρα 1, 2 και 3)

54. Δεδομένου ότι η εποπτεία με βάση τον κίνδυνο δεν αποτελεί μια εφάπαξ δραστηριότητα αλλά μια συνεχή και κυκλική διαδικασία, οι πληροφορίες στις οποίες βασίζεται η αξιολόγηση κινδύνων θα πρέπει να επανεξετάζονται ανά περιόδους και σε ad hoc βάση και να επικαιροποιούνται όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Περιοδική επανεξέταση

55. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να διενεργούν περιοδική επανεξέταση των εκτιμήσεων κινδύνων, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι παραμένουν επίκαιρες και συναφείς.

56. Το χρονοδιάγραμμα για κάθε επανεξέταση θα πρέπει να είναι ανάλογο με τον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ που συνδέεται με τον υποκείμενο σε αξιολόγηση. Για τους υποκείμενους σε αξιολόγηση υψηλού κινδύνου ή όσους αντιμετωπίζουν συχνές μεταβολές στις δραστηριότητές τους και δραστηριοποιούνται σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον, η επανεξέταση θα πρέπει να διενεργείται συχνότερα.

Ad hoc επανεξέταση

57. Η ad hoc επανεξέταση των παραγόντων κινδύνου, της αξιολόγησης κινδύνων και, όταν απαιτείται, των εποπτικών σχεδίων θα πρέπει να διενεργείται έπειτα από σημαντικές μεταβολές που επηρεάζουν το προφίλ κινδύνου του υποκείμενου σε αξιολόγηση. Ορισμένα παραδείγματα σημαντικών μεταβολών είναι τα ακόλουθα:

    - σημαντικά εξωτερικά γεγονότα τα οποία μεταβάλλουν τη φύση των κινδύνων·
    - αναδυόμενοι κίνδυνοι ΞΧ/ΧΤ·
    - πορίσματα από επιτόπιους ελέγχους και την εποπτεία εξ' αποστάσεως και τυχόν επόμενες ενέργειες σε συνέχεια των διορθωτικών ή επανορθωτικών μέτρων που έλαβε ο υποκείμενος σε αξιολόγηση·
    - μεταβολές ή νέες πληροφορίες που προκύπτουν σε σχέση με τους κατόχους ειδικών συμμετοχών, τα μέλη του διοικητικού οργάνου ή τις δραστηριότητες προσώπων που στελεχώνουν τις βασικές λειτουργίες ή την οργάνωση του υποκείμενου σε αξιολόγηση· και
    - άλλες περιπτώσεις στις οποίες η αρμόδια αρχή έχει λόγους να πιστεύει ότι οι πληροφορίες στις οποίες βάσισε την αξιολόγηση κινδύνου δεν είναι πλέον συναφείς ή έχουν σημαντικές ελλείψεις.

58. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει επίσης να εξετάζουν αν οι μεταβολές που επηρεάζουν ένα συγκεκριμένο υποκείμενο σε αξιολόγηση ενδέχεται να επηρεάσουν και άλλους υποκείμενους σε αξιολόγηση, και θα πρέπει επίσης να ανανεώνουν τη διαδικασία

αξιολόγησης κινδύνου των άλλων υποκείμενων σε αξιολόγηση που επηρεάζονται σημαντικά.

Επανεξέταση του βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ

59. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να επιδιώκουν οι εσωτερικές διαδικασίες τους, συμπεριλαμβανομένης της οικείας μεθοδολογίας αξιολόγησης κινδύνων ΞΧ/ΧΤ, να εφαρμόζονται με συνεπή και αποτελεσματικό τρόπο.

60. Όταν κατά την επανεξέταση εντοπίζονται ζητήματα σχετικά με το βάσει κινδύνου μοντέλο εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Ιδανικά, το μοντέλο δεν θα πρέπει να μεταβάλλεται επανειλημμένως σε μικρά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να διευκολύνονται οι διαχρονικές συγκρίσεις. Ωστόσο, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να επανεξετάζουν τη μεθοδολογία αμέσως όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Περιοδική επανεξέταση

61. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να επανεξετάζουν περιοδικά αν το οικείο βάσει κινδύνου μοντέλο εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ επιτυγχάνει το επιθυμητό αποτέλεσμα και, ειδικότερα, αν το επίπεδο των εποπτικών πόρων παραμένει ανάλογο με τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που έχουν εντοπιστεί.

62. Κατά την επανεξέταση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του οικείου βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορα εργαλεία, όπως η επαγγελματική πείρα, ερωτηματολόγια αυτοαξιολόγησης, δειγματοληπτικούς ελέγχους εποπτικών δράσεων, σύγκριση με νέες πληροφορίες, όπως αναφορές και αναπληροφόρηση από άλλες αρμόδιες ή συναφείς αρχές για την ΚΞΧ/ΧΤ, από υπηρεσίες επιβολής του νόμου και άλλες εθνικές υπηρεσίες, ή έγγραφα από σχετικούς ευρωπαϊκούς ή διεθνείς οργανισμούς. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει επίσης να επιδιώκουν να εξοικειωθούν με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές και να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμμετοχής τους σε σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά φόρουμ.

63. Η μέτρηση του αντίκτυπου της εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ στο επίπεδο της συμμόρφωσης και της αποτελεσματικότητας των ελεγκτικών μηχανισμών για την ΚΞΧ/ΧΤ του υποκείμενου σε αξιολόγηση μπορεί επίσης να βοηθήσει τις αρμόδιες αρχές να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα του οικείου βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας ΞΧ/ΧΤ.

Ad hoc επανεξέταση

64. Επιπλέον της τακτικής επανεξέτασης σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να επανεξετάζουν, να επικαιροποιούν ή να τροποποιούν το οικείο βάσει κινδύνου μοντέλο εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ, εάν η επάρκειά του ή η αποτελεσματικότητά του τεθεί υπό αμφισβήτηση εξαιτίας γεγονότων όπως τα ακόλουθα:

    - εξωτερικές αξιολογήσεις του μοντέλου, για παράδειγμα, από τη FATF ή τη Moneyval ή από εξωτερικούς ελέγχους·

- εσωτερικές αξιολογήσεις του μοντέλου, για παράδειγμα, ανάλυση ελλείψεων, εκθέσεις εσωτερικού ελέγχου, δοκιμασία διασφάλισης ποιότητας και ασκήσεις «αξιοποίησης διδαγμάτων»·
- σημαντικές μεταβολές στο εποπτικό σύστημα, όπως η δημιουργία νέου τμήματος ή μεγάλη αύξηση του προσωπικού, μεταβολή των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή της διοίκησης ή σημαντικές μεταβολές στον χρηματοπιστωτικό τομέα·
- σημαντικές μεταβολές του νομοθετικού ή κανονιστικού πλαισίου για την ΚΞΧ/ΧΤ· και
- εμφάνιση ή εντοπισμός νέων παραγόντων κινδύνου.

Οργανωτικές και διαδικαστικές πτυχές της διαδικασίας επανεξέτασης

65. Μια αντικειμενική διαδικασία επανεξέτασης θα πρέπει να βασίζεται σε σαφείς και διαφανείς εσωτερικές διαδικασίες. Αυτές οι διαδικασίες δεν θα πρέπει να ορίζουν μόνο τον χρόνο της αναθεώρησης, αλλά και το περιεχόμενό της και τα πρόσωπα που είναι επιφορτισμένα με τη διαδικασία αναθεώρησης. Ως προς το τελευταίο αυτό στοιχείο, η επανεξέταση του βάσει κινδύνου μοντέλου εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ μπορεί να διεξαχθεί στο πλαίσιο της ομάδας της αρμόδιας αρχής η οποία είχε δημιουργήσει το μοντέλο κατά το παρελθόν ή να διεξαχθεί από την ομάδα εσωτερικής αξιολόγησης ποιότητας, εσωτερικού ελέγχου ή διαχείρισης κινδύνων της αρμόδιας αρχής.

66. Επιπλέον της εσωτερικής διαδικασίας επανεξέτασης, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάθεσης της εργασίας σε εξωτερικό εμπειρογνώμονα, προκειμένου να αποκτήσουν μια αντικειμενική αξιολόγηση του μοντέλου τους ή να διασφαλίσουν την εναρμόνιση σε εθνικό επίπεδο με τα μοντέλα τα οποία χρησιμοποιούν άλλες αρμόδιες αρχές.

Τήρηση αρχείου

67. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να τεκμηριώνουν κατάλληλα το βάσει κινδύνου μοντέλο εποπτείας για την ΚΞΧ/ΧΤ, την εφαρμογή του και κάθε μεταγενέστερη επανεξέτασή του για τους σκοπούς της θεσμικής (εποπτικής) μνήμης τους, καθώς και να παρέχουν ένα αρχείο αποτελεσμάτων και αποφάσεων και το σκεπτικό στο οποίο βασίστηκαν, προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι δράσεις που αναλαμβάνουν οι αρμόδιες αρχές σε σχέση με τους διάφορους υποκείμενους σε αξιολόγηση είναι συνεκτικές και συνεπείς.

Αναπληροφόρηση και επόμενες ενέργειες

Λογοδοσία

68. Τα ανώτερα διοικητικά στελέχη των αρμόδιων αρχών θα πρέπει να κατανοούν επαρκώς τους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ που υπάρχουν στον εποπτευόμενο τομέα και τους υποτομείς και να ενημερώνονται τακτικά σχετικά με τις εποπτικές δράσεις για την ΚΞΧ/ΧΤ και τα αποτελέσματά τους. Αυτό είναι απαραίτητο για να είναι σε θέση να κρίνουν τη συνολική αποτελεσματικότητα των μέτρων τα οποία εφάρμοσαν οι υποκείμενοι σε αξιολόγηση για να μειώσουν τους εν λόγω κινδύνους, όπως επίσης και την ανάγκη επανεξέτασης, κατά

περίπτωση, της συχνότητας και της έντασης της εποπτείας, καθώς και της κατανομής των εποπτικών πόρων.

Μορφή αναπληροφόρησης

69. Τα πορίσματα της αξιολόγησης κινδύνων ΞΧ/ΧΤ θα πρέπει να κοινοποιούνται στο σχετικό με την ΚΞΧ/ΧΤ προσωπικό εντός της αρμόδιας αρχής.

70. Επίσης, μπορούν να τροφοδοτούν με πληροφορίες τη διαδικασία της προληπτικής εποπτείας, ή την τομεακή ή εθνική αξιολόγηση κινδύνων ή μια μεταβολή σε επίπεδο πολιτικής, καθώς και τη διαδικασία συνεργασίας με άλλες αρμόδιες ή συναφείς αρχές για την ΚΞΧ/ΧΤ.

71. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να προσδιορίζουν τους κατάλληλους τρόπους για την παροχή αναπληροφόρησης στους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων κινδύνων και των εποπτικών δράσεων, είτε απευθείας στους συγκεκριμένους υποκείμενους σε αξιολόγηση είτε στον ευρύτερο ρυθμιζόμενο τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κλαδικών και επαγγελματικών οργανώσεων. Το επίπεδο ανάλυσης των πληροφοριών που θα κοινοποιηθούν, καθώς και ο χρόνος και ο τρόπος κοινοποίησης αυτής της αναπληροφόρησης ενδέχεται να διαφέρουν και στο πλαίσιο αυτό θα λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα των αρμόδιων αρχών και οι ισχύουσες διατάξεις εμπιστευτικότητας.

72. Ορισμένα παραδείγματα διαφορετικών τρόπων παροχής αναπληροφόρησης στους υποκείμενους σε αξιολόγηση είναι τα εξής:

- εποπτική καθοδήγηση·
- επιστολές προς επιμέρους υποκείμενους σε αξιολόγηση ή ομάδες υποκείμενων σε αξιολόγηση·
- διμερείς ή πολυμερείς συναντήσεις·
- ανακοινώσεις σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας· και
- ομιλίες.

Τίτλος III – Εφαρμογή

Εφαρμογή

73. Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να εφαρμόσουν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές ενσωματώνοντάς τις στις εποπτικές διαδικασίες και διεργασίες τους έως [ένα έτος μετά την έκδοση του παρόντος εγγράφου].